

Patweefchu drauga

p a w a d d o n s

pee № 46 un 47.

15. un 22. November 1845.

Apzerrefchanas par stahsteem no Ahbraäma.

Peepadsmita apzerrefchana.

Swehtigs irr wißs, kas to Kungu bißstahs, un us winna zelleem staiga. Tahds mittinafees no farwu rohku darba, un winsch buhs swehtigs un tam gan labbi klahfees. Winna seewa buhs kà kahds augligs wißna kohks apfahrt winna nammu, winna behrni kà tee eljes sarri apfahrt winna galdu. Kungs, scho swehtibu dohdi teem laulateem draugeem, kas tewi bißstahs, tam nammam, kas tewi zeeni. Amen.

Meßs lassam pirmas Mohsus grahmatas diwdesinit-zettortâ noballâ, no 1ma libds 5tu pantinu. — Schinnis wahrdds mums stahsta:

Kà Ahbraäms farwu wezzaku kalpu Elijeru us prezzibahm
suhthijs farwam deklam seewu nemt.

Weßs-tehws Ahbraäms farwu seewu Sarai bija noschehlojis un apraudajis un gohbigds kappds paglabbajis, un winsch bija weßs un labbi peedsihwojis, un tas Kungs bija Ahbraämu ar wissahm leetahm swehtijis. — Ar wissahm leetahm Deews Ahbraämu bija swehtijis, bet — to wissu-leelako swehtibu un to wißs-dahrgako mantu, ko Deews tam bija dewis, to Deews bija atnehmis, tai brihdi, kad Sahru isneffe no mahjahm, kad to eelikke sahrzinâ, kad to gohbigds kappds paglabbaja. Gudrajs Salamans mahza: „Kas tikfuschu seewu atrohd, tam ta makfa dauds wairak, ne kà dahrgas pehrles, tahds atrohd labbumu un finellahs schehlastibu, no ta Kunga. Nammu un mantu dabbu eemantohht no wezzakeem, bet no ta Kunga nahht prahtiga seewa.“ Scho leelu mantu: prahtigu, tikfuschu, gohbigu, pateefigu, ustizzamu, kohpigu seewu Deews Ahbraämam bija dewis. Un kad Sahra bija mirruse, zif tad weßs-tehwam truhke wissâs mallinâs! Tam bija leela faime, ko suhtihht pee darba, bet — tà patt, ja namma-mahtes truhkst eelsh mahjahm, tad dauds kas truhkst wissam nammam. Labba namma-mahte jau avgahda un apkohpj katru kalpinu; no winnas rohkahm gaida barribu-tif labbi tas kalps, kas us darba isgahjis, pahrnahht mahjâs; kà tas sohslens, ko no gannibahm pahrdseenn. Wissi pee tahs namma-mahtes turrahs, winna irr ta sinnataja un redsetaja par wissseem. Tas wihrs gan eegahda to sudraba rubuli un to labbibas maifu, bet ja ta seewa ne sinnahs, to grassi un to labbibas graudinu fargahht un glabbahht, zif ilgi tad buhst dsihwotajs eelsh mahjahm? Tas namma-tehws, kam naw labba faimneeze, tam irr ja-nihkst eelsh sawas dsihwes, un kad winsch buhtu jo kohpigs un strahdnecks. Talabb, kà jaw ne seenn peeminneju, leelakas behdas ne

sinnu, kà — ja nahwe schkir laulatus draugus, ja tee labbi un mihligi kohpà dsihwoja, un ja tee spehje paschi sawu kohpschanu kohpt. Lai arri Sahra bija wezza, lai arri kahjinas un rohžinas tai bija palikkuschas wahjas, lai arri ta buhs meitas suhtijuse, kur jaunās deenās patte spehje eet un strahdaht, tatschu winnas padohms, winnas sinnaschana bija wissur klaht. Nu ne kà! Deewa swehtiba Ahbraāmam bija palikkuse, winna azs warreja usmestees us leclu saimi, us daudj lohpu un zittu mantu, bet ko palihds tee wissu-dahrgakee ehdeeni un dsehreeni, kad firds tohs ne nemm prettim! Tà patt, ko palihds tai dwehselei, kam preeks no firds irr israuts, ka azzis dabbu ko labbu redseht!? Neba tu preezajees ar azzi, woi ar rohku, jeb ar mehli; tu jaw preezajees ar firbi. Kad tarwa firds irr noskummuse un apbehdinata, tad pee wissas zittas Deewa swehtibas tak effi noschelojams zilweks! Tà bija Ahbraāmam. — Eij, kur eedams, wissur tam trubke! Winnam bija leela saime, labs behrns, bet kauls no winna fauleem tam bija isnemts! Deews pats irr sazzijis: tas naw labbi to zilweku weenu effam, winnam buhs par gruhti weenam juhgu wilkt un weenam nastu nest, es tam raudsichu, es tam raddichu lihdszetigu palihgu; — un kam schis palihgs, tahds no Deewa dohts palihgs irr bijis eeksch sawas dsihwoschanas, un kam Deews scho palihgu atkal atnehmis, tas warrehs spreest par Ahbraāma behdahm, tas tabs warrehs saprast. —

Ahbraāms bija eeksch tam laimigs, ka tam bija labba saime. Kam labba un gohdiga saime eeksch mahjahm irr, tam irr ne-issakkama leela manta; tas warr eet meerigi gulleht, un atkal preezigi zeltees augscham, tam nahk swehtiba pa wisseem zelleem eeksch mahjahm eekschā. Ahbraāmam bija gohdiga saime, bet tatschu pee leelakas namma waldischanas wajaga weenam buht, kas tabs saimes darbus ischkir, un kas katram uerahda darbu sawā laikā. Kad Sahra bija dsihwa, tad ta darba ischkirschana bija winnas sinna, taggad, kur ta bija miruse, wezzajs Ahbraāms to wezzaku kalpu, kas tam namma bija, teem zitteem uszett par usrangu; winsch waldira par wissu, kas Ahbraāmam bija. Schi wezzaka kalpa wahrds bija Eliesers.

Ahbraāma dehls Jhsaaks bija tobrihd eeksch tschetredesmita gadda, winsch bija tais gaddes, ka winsch warreja pats nammu waldir, un Ahbraāms talabb us to dohma, sewim labbu weddekli, sawam dehlam labbu seewu raudsicht. Winsch gribbeja dehlam nodohht sawu dsihwi. Ahbraāms dohmaja pee sewim tā: Es esmu wezs, mannas kahjas ne spehj wairs wissur eet, mannim matti palikkuschi firmi galwā, manna galwa jaw irr palikkuse bes padohma zaur tahm leelahm behdahm, ko sawā muhchā esmu neffis, — lai nu dehls publejahs, kà es esmu publejees. Man leela fakta wairs ne wajaga. Es gribbu wezzumā sawu maisiti eht eeksch meera. Un mans dehlinsch man jaw maises kummosu ar mihlu un labbu prahtu nowehlehs. Winsch man labs bijis, kad winsch bija appaksch mannas rohkas, un winsch man arri labs buhs, kad palikschu appaksch winna rohkas. Deews mannu nammu irr swehtijis; arri winna nams ne paliks neswehtihis no Deewa, ta Kunga. Deews winnam palihdschis un

winnu swehtihš, kà Deews mannim palihdsejis un manni swehtijis. Tà dohmaja Ahbraäms pee sewiu, un winsch naw pahrskattijees schinnis sawas dohmäs. — Pee mums tà patt irr dohmajis daschs gohdigs atraitnis un dascha gohdiga atraitne. Tehws woi mahte arridsan dohmajuschì tà patt, kà Ahbraäms: fo es publeschohs, kalabb es wahrdsinaschohs? Behrni jaw irr paauguschì; lai nu behrni eet, kà es esnu gahjis; mannu teefinu tee man atinettihš, un man buhs wezzuma gallà meeriga dsihwoschana. Bet zil daschs tehws un zil dascha mahte to pehz irr dabbujuschì ar gauschahm assarahm noschehloht, ka tee behrneem, woi dehlam, woi snohtam bija dsihwi atdewuschì! Un kalabb tà? — Kalabb tad winneem naw laimejees ar behrneem, tà kà Ahbraämam? Talabb, ka Ahbraäms raudsijahs weddekli ar Deewa sinnu. Ahbraäms lifke sawam kalpam Gliëseram swehrecht pee ta Kunga, debbes un semmes Deewa, sawam dehlam seewu nemt, seewu raudsicht ne no tahm Kananiteru meitahm, kà widdü Ahbraäms dsihwoja. Schis fazzija Gliëseram tà: Tew buhs eet us mannu semmi, un us mannu raddu, un mannam dehlam Jhsaäkam seewu raudsicht. Ahbraäms ne suhtija wis paschu Jhsaäku, winsch tam ne fazzija wis: tu nu, dehlis, taish gaddos effi, ka warri prezzetees, es gribbu tewim sawu dsihwi nodohht, eij neminees, raugees seewu ittin pehz sawas patilschanas, kahdu tu effi nodohmajees nemt. Ahbraäms turprettim suhta Gliëseru, to wiss-wezzaku kalpu, kas tam eeksch namna bija, un winsch to papreekschu noswehrina, ka Gliëseris ittin tà darrihs, kà Ahbraäms tam bija fazzijis. Un kad Gliëseris Ahbraämam bija swehreis par scho leetu, tad tas kalps nehme desinit no sawa kunga kameeteem, un aisgahje, un wiffada manta sawa kunga bija winna rohkas, un winsch zehlahs un gahje us Mesopotamii. Tad winsch lifke tohs kameetus apmestees abrä, preeksch tahs pilssehtas, pee uhdens akkas, ap wakkara laifu, tai laika, kad tahs smehelejas abrä nahze, un winsch luhdse Deewu un fazzija: Kungs, tu Deews manna kunga Ahbraäna, fastohpi man schodeen un darri schehlastibu pee manna kunga Ahbraäma! — Ahbraäms aprunnajahs par to weddekli, fo winsch dohmaja nemtees, ar sawu wiss-wezzaku kalpu, kas tam namna bija; abbi firmgalwi saleek sawus padohmus kohpà, kà scho leetu wiss-lab-baki isdarriht. Neba stary tahm Kananiteru meitahm buhs truhkuschas meitas, kas bija skaitas noauguschas. Buhs Jhsaäks ar daschu no schihm meitahm parunnajees un pasmehees, bet — tatschu til tahlu Jhsaäks ne bija ar ne weenu eelaidees, ka winsch to buhtu usrunnajis us to, pee winna par seewu eet, ka winsch ar to buhtu samihlinajees kohpà. Mufsu deenas zil sawadi jauni laudis darra, ne kà pee Ahbraäma bija! Ahbraäms papreekschu passattahs un ismekle, kahdas tahs meitas tai widdü irr, un kad winsch padohmu irr sadabbujis, tad winsch dehlam pasakka sawas nodohmaschanas; pee mums zil sawadi! Pee mums pahrgrohja Deewa likkunus, pee mums ne dab-bu tehws dehlu mahziht, jeb mahte meitu mahziht, pee mums behrni dohmajahs gudraki buht par wezzakeem. Tas buhs rettu-rettajs dehlis, jeb ta buhs retti kahda meita, kas, ja teem tahs deenas atnahk, fur tee dohma mestees us

fawu rohku, kas tad pee wezzakeem pee-ees klast un teem fazzihš tã: Mihlajš tehws jeb mihla mahte, kahdu padohmu juhs man dohseet? es dohmaju prezzetees; kahdu puiff jeb kahdu meitu juhs man wehleseet nemt? Es ne gribbu juhsu prahtam prettin darriht, es ne gribbu fawus preekus list us juhsu nopuh-schanahm un us juhsu assarahm, es ne gribbu fawu laimi list us juhsu raudahm. Bet es gribbu fawai dsihwei list par stuhra almini juhsu swehtibu; ja juhs mauni swehtiseet, ja juhs man labbu wehleseet, tad man labbi klahsees. Islai-deet juhs papreckschu fawu wahrdu: kurre juhs sewim gribbeet par weddekli jeb par snohu. Juhs pasauli wairak pahrsinneet, ne kã es; juhs saweem behrneem laimu ne wehleseet; kã juhs buhseet nodohmajuschi darriht, tã buhs labbi.

— Tã muhsu deenãš jauni laudis ne darra wis. Tehws un mahte teem ne rauga wihru jeb seewu, winni raugahš to laulibas pussi paschi us fawu rohku. Tee samihlinajahš bes wezzaku sinnaš pa frohgeem un schenkeem, pa frohga steddelen, pa flehtim, par stalla-augschenehm un kuhim, pee seena gubbahm un labbibas kaudschm, un fur zitur wehl; isect walloda plazzì: til jaw schee kahsofees kohpã, wiffi runna, pasmeijahš, bet tehws un mahte ne sinn neneeka. Tehws un mahte, tee ne dabbu no behrneem, tee dabbu no swescheem laudim dsirdeht: juhsu meita jeb juhsu dehts dohma us kahsahm.

Jhsaakam raudsija Eliëfers seewu us Ahbraäma pawehleschanu, un winsch tam raudsija seewu no turrenes, fur Ahbraäms to gribbeja. Eliëfers gabje us prezzibahm ar stiprahm Deewa luhgschanahm. Eliëfers, kad winsch to weetu eeraudsija, fur winsch dohmaja Jhsaakam sainneezi mekleht, firsnigi Deewu peesluhdse; pee mums ittin sawadi. Pee mums prezzineeki mehds buht seewas, prohti: — scheid pilssehtã — tahš eepreze, eestappe wihreem seewas, meitahm wihrus. Tahš irr muttigas pee tam eeteikt: zil teizama sainneeze schi jeb ta meita, kahds teizams galwineeks schis jeb tahš wihrš buhs; winnas ne peekuhst eet un tezzeht un runnaht, winnahm ne peetruhst padohms us padohmu, gudriba us gudribu, lai til buhtu kahšas eeksch mahjahm. Sweschas seewas, kas ne buht laulineekam naw radda, nemmahš brihscham drohschu peeri, usdserrahš labbu duhschu un eet ir pee mahzitaja laulineekeem lihds, lai, ja mahzitajš ko prassitu, schihš buhtu tahš isstahstitajas, kã katra leeta irr. Winnas ne sinn, kã buhtu wihru isteikuschas, jeb kã buhtu meitu slawejuschas, lai til ne paliktu puiffis weens, jeb meita weena. Winnas aizina fawã faktã tohs jauneschus kohpã, winnas teem wehle sa-etees un samihlinatees, un prezzajahš ar leelu preeku, kad tahm irr isdewees, jaumus laudis saspeest kohpã. Bes wezzaku sinnaš, bes mahzitaja sinnaš jauni laudis fadohdahš kohpã. Fur puiffis swehre un nolahdahš: es tewi ne atstahschu, es tewi faunã ne likschu, es tewi mihloju ar karstu un ne-isdseschamu mihlestibu; tur arri daschs puiffis peesauz ne Deewu, ne tehwu un mahti, ne mahzitaju, bet — krusu rahdidams ar pirksteem, kahdu eedsehruschu seewu par leezineeku, ka winsch fawus wahrduš ne atraus, un no teem ne atstahsees muhschigi. — Al juhs negohdigas, besdeewigas, no wella apstahtas seewas, kas juhs sleppeni, wezzakeem ne sinnoht, jaumus laudis saweddeet, farunnaject kohpã! Zil meitas un puifschus juhsu nolahdeta mehle jaw

irr eefsch behdu affarahm eegrubduse eefschâ! Zif kauschanahs, zif flepfawas darbi zaur jums jaw irr notikfusches pasaulê! Zif behrnini zaur juns irr aisgahjuschi bes laifa pee Deewa! Zif behrnini zaur juhfu besdeewibu irr ar ahtru nahwi aisgahjuschi! Zif seewas wiszauru muhschu irr dabbususchas zaur juhfu blehdibu karstas behdu affaras raudaht! Woi tad juhs ne effat paschas behrnus appafsch sawas firds neffuschas? Woi tad juhs ne sinneet, kas wezzaku mihlestiba irr? Woi juhs to ne sinneet, ka wezzakeem behrni wissuleelaka manta irr? Ja nu zaur juns, zaur juhfu ceteikschanu wezzakeem dabbu aufis tas wahrds eestanneht: taws dehs irr meitu apfnehjis, jeb tawa meita irr pcesmeeta; taws dehs, tawa meita no weetas irr isdihita; apdohma, ja tew druszin smadsenes galwâ un mas kahda mihlestiba firdi, — woi tur gohdigi wezzakee ne eebtausees ar waimanahm: Mans dehs, mans dehin! — ak manna meitina, kam bija juns ta darriht! Juh, par 5 mahras brandwihna eedsch-ruschas jeb par 3 graschi sprantschmaises uskohduschas, tehwan un mahti grubdeet dsihwu nasi firdi eefschâ, un tad juhs dohmajeet Deewa sohdam isbehgt? Zilweku dwehseles juhs ar sawu mehli maitajat! Juh zaur sawu safohditu un blehdigu mehli saweddeet eenaidâ tehwu ar dehu, mahti ar meitu, juhs saplohsheet zaur sawu mehli to mihlestibas saiti, ar ko Deews irr fajubdis, faheljis fohpâ behrnus un wezzakus; juhs leekat jauncem laudim us galwu wirsû tehwa un mahtes waimanas, affaras un lahstus, un — tad nu juhs dohmajat Deewa sohdam isbehgt. Nahzeet, parahdeet man, kurrâ bihbelê, kurrâ dseesunu grahmata tas stahw rakstihis, ka Deews buhtu seewahm ihpafchi to darbu nowehlejis, jauncem laudim par prezziueeku eet? No kurrenes juhs scho gudribu effat ismehluschahs? No brandwihna glahses, no kaffeju glahses juhs scho wella gudribu effat isnehmuschas! Kad juns irr tai deenâ ko gahrdaki uskohst un usdfert, tad juhs pahrdohdat jaunu lauschu laizigu un muhschigu labklahschanu! Kâ juhs to atbildeheet preefch ta dsihwa Deewa? Kahdu preeku, kahdu pateizibu, kahdu swehtibu juhs dohmajeet eemantohht zaur tahdu darbu? — Bet arri juns wihreem, kas juhs eita par prezziueekem, mannim kahda mahziba irr ja-dohd. — Mihli draugi, tas prezziueeku darbs irr teizams darbs, ja to darram, kâ Elliesers darrija, ja eimam us behrnu, us wezzaku gribbeschannu un wehleschannu, ja effam papreefschu dabbususchu ar pascheem wezzakeem aprunnatees par scho leetu, ja sataisamees us scho darbu ar stiprahm Deewaluhgschanahm. Lai ne effam wis pee tam tik ahtri klaht, sawu sirgu apfegloht us prezziabim aisjagt, kad muhs pee schi darba pecluhds, bet — lai apdohmajam scho leetu papreefschu tikku tikkam. Lai ne dohmajam pee sewim: kad manni luhds, kalabb es ne warru paflausiht? kalabb es to ne warru padarriht? Sataisatees us prezziabim jagt ne ar tahdu sataisichannu, ka juhs mahjâs paleekat ne-ehduschu, lai — kad juhs uszeena — juns meddus un karrasches un brandwihna glahse eetu labbaki pee firds, ne eejahjeet frohgâ eefschâ, dnhschu un labbu mutti usdfert, ne dohmajeet labbi prezziueeki buht, ja juhs no Ahbraâma, Tobijasa, Eihrafa un Salamanna kahdas perschinas effat galwâ un muttê eeneh-

muschi, ja jums naw scho wezz-tehwi gars. Eliesers irr Deewu luhdsees: Ut Rungs, mans Deews, tu Deews manna kunga Ahbraäma, fastohpi man scho-deen, un darri shehlastibu pee manna kunga Ahbraäma. Nu ta patt juhs arri sawu zellu usnemmat ar Deewa luhgshanahm. Eckam juhs iseita no mah-jahm, ee-eita sawa kambari, luhdsatees Deewu un sakkajt: Mans Rungs un mans Deews, lai es ne eemu eelsch sawa, bet eelsch tawa wahrda, lai es ne darru pehz sawa, bet pehz tawa prahda, suhti sawu engeli, lai winsch eet papreekschu, manniim zellu fataisibt, lai taws swehts engelis mannu zellu ischkirr par labbu. Ta darrajt, prezzineeki, tad juhs buhseet Deewam peenemniigi un patihkami. Bet ja juhs no wezz-tehwi wahrdeem wahrduß grabbstat, un ar pilnu mutti mahjäs eenahkuschu treezat, turprettim ne turrat pasemmigu garru un tuwakaja mihlestibu, tad — fo jums tas palihds par prezzineeku eet? Tee jaunee laudis jums deenäs ne pateiks un Deews arri juhs talabb ne swehtihß. Jums jaw pateiziba sawa bijuse, tas meelastß, ar fo tee juhs sanehmuschu, tee zindi un dweeli, ar fo tee juhs apdahwinajuschu, schihß dahwanas jums irr pateiziba. Ja juhs turprettim eelsch Deewa wahrda, ar pasemmigu firdi un prahdu eeseet jauneklum fainneezi raudsibt, tad Deewa swehtiba ees us juhsu zetta jums lihds, un jums pateiziba buhs no teem jauneem laudim, un swehtiba no Deewa.

Bet juhs, jauni laudis, nemmatees preekschsihmi no Jhsaäka, ka juhs ne darreet ta, ka schim brihdim jauni laudis irr eenehmusches darriht, ka juhs ne farunnajatees us laulibu bes wezzaku sinnaß. Re gribbat sawu laimi un swehtibu list us wezzaku assarahim un winnu raudahim. Ar kahdu firdi lai gohdigi wezzaki usnemim to par weddekli, kas ar winnas deßlu irr pasleppen' samihlina-jusees? Woi meitai peeklahjähß wihru mekletees? Woi turprettim wihram ne peenahlahß seewu meklegt? Kursch gohdigs wezzaks eenems ar labbu prahdu tahdu zilweku eelsch sawa laktina, kam Deews irr leedsis debbesu walstibä ee-eet? Juhs puischi, ja juhs meitu zaur neschkihstibu papreekschu leekat kaunä, un juhs tad pehz, winnu apnemdami, to gribbat atkal zelt gohdä, kursch gohdigs wezzaks to warr nemt par labbu? — Ja tu, meita, bes wezzaku sinnaß turrees kohpä ar kahdu puischi, un ja tik tahdu ar tewim irr nahzis, ka ar nohti tewim waijadsigß irr, lai tewi nemm, ja wezzakeem jaw tik labbi, ka luhgtin ja-luhdsahß, lai teem nahß par suohtu, lai meitu tik ne atstahj, kursch gohdigs wezzaks to warr nemt par labbu? Juhs brehzat par saweem wihreem, juhs nopuhatees, wihri, par sawahm seewahm, kas jums lifke prett dselloni laisibt, — kas juhs mahzija Deewam atturretees prettim? Juhs sagahjat fleppeni kohpä, juhs norunnajat sawu kohpä-eeschanu, bes tehwa un mahtes, bes wezzaku sinnaß; juhs nehmat par padohma-dewejeem tahduß laudis, kas staiga us besdewigeem zetteem, un kad tad pehz jums gruhti nahß dsihwoschanä, tad juhs zits zittu nihdajtees un dsihwojeet ka pagani kohpä, tad juhsu behrnini jums ne stahw wis ka tee eljes sarrini ap juhsu galdu, tad tee turprettim irr juhsu un zittu lauschu kahjahm par noslauku. Talabb ta lauliba, tas mahzitaja darßß, ta greßfenu pahrmihschana, tee swehti Deewa wahrdi pee altara weetas pee jums ne sweht-

tijahs, ka juhs ne eita pee ta altara sewis labbad, sewim Deewa swehtibu tur mekletees un isluhgtees, bet juhs us turren' ti^e eita lauschu mehles labbad. Lai jums buhtu gohds preeksch pasauls, lai ta pasauls tewis ne lemno par mauku, talabb tu leezees salaulatees. — Par Deewu juhs ne fo ne raungeet, preeksch Deewa juhs faunu ne turrat. Juhs puschkojectees ar gohda wainaku, fur taf gohda wainaks irr fenn pamihst appaksch kahjam; juhs sakkat, ka juhs us paschu gribbeschanu, pehz paschas firde patikschanas kohpa eitat, fur taf juhs labprakt wehletohs buht no sawas bruhtes, no sawa btuhtgana wakkam. Za juhs leekatees salaulatees ne pehz Deewa, bet pehz wella prahta. Kas bes firde patikschanas eet pee altara, lai tohs laula, bes tehwa un mahtes wehleschanas, kas papreeksch irr sagahnijuschees ar negohdigeem darbeem, tohs salaula us fo? — tohs salaula us ruhftahm behdu affarahim un gauschahm zeeschanahm, us tuffschibu, us nabbadsibu. Bet kas eet pee laulibas ar gohdu, kas eet pee laulibas ar schlihsu un flaidru traufu, kas eet pee laulibas ar wezzaku sinnu un wehleschanu, tohs salaula us fo? Us preeku, us swehtibu, us istikschanu un pahrtikschanu. Ko meefas kahriba, fo lauschu mehles, fo mantas kahriba irr saweddufschi kohpa, ja tahdeem usnahk gruhtums kahds, tad tee ne turrahs pee Deewa, — Deews jaw tohs naw saweddis kohpa — tad tee turrahs pee sawa kunga; pee wella tee tad turrahs. Tad wihrs eet pee brandwihna glahses weeglaku firde mekletees, tad winsch eet un dsihwo ar ziteem seewisshfeem, tad tam reebj tas faktinsch, fur winna seewa dsihwo, tad tam wissur patihk labbaki buht, ne la mahjas; tad seewai naw patikschanas sawu leelu woi masu buhschanu kohpt, tad tai wehl luste irr us turren' eet, fur winnas skaislu waigu flawe; tad tai prahts nessahs us lepnahm drehbehm un us lepnigu un kahru dsihwoschanu, tad tai ne ruhpe mahjas winnas dsihwe un wihrs un behrni. — Ja tahdeem laulateem draugeem usnahk krusts, tad tee ne paleek zaur krusi' un behdahm labbaki, tad turprettim tee paleek launafi, tad atstahj seewa wihru ar wisseem behrneem, jeb wihrs atstahj seewu; tad tee ne gribb sinnatees weens ar ohtru. Pee tahdeem laulateem draugeem, ja truhst grassis eeksch mahjahm, tee eet ar sagschanu, ar wiltibu, ar krahpschanu to eegahdatees, un negohdiga winnu dsihwe irr winnu pascha faktina, un negohdiga ta irr ahrpufs winnu faktia. Zik sawadi tur irr, fur laulineeki sa-eet eeksch gohda kohpa ar wezzaku wehleschanu; fur tee naw samihlinajuschees pa frohgeem, jeb tahdas weetas, fur wezzaku azzis tohs naw redsejuschas; bet fur tee irr sagahjuschi ar wezzaku sinnu, schlihsu un ar gohdu, ne us lauschu eeseikschanahm, ne mantas pehz. Ja tahdeem laulateem draugeem gruhti nahk eeksch dsihwes, tad tee turrahs pee ta Kunga un Deewa, kas tohs irr kohpa saweddis. Wiss, kas teem lauliba irr, kas teem eeksch dsihwes irr, to tee usluhko la Deewa dahwanu. Ja teem Deews palihds pee winnu darbeem, pee winnu mantas, tad tee pateiz tam Kungam, tad tee salka: Kungs, es esmu mas prett wissahm apscheloschanahm, ar fo tu mannis essi schelojis. Ja teem Deews palihds pee laufu darbeem, pee lohpineem, pee dahrseem, tad tee preezajahs eeksch

sawa Deewa, tad tee fakka: tas Kungs, muhsu Deews, mums irr peeschfihris scho swehtibu. Ja teem behdas usnahk, tad tee fakka sawa firdi: tahs behdas mums nahk no ta Kunga, un tee ne reijahs sawa starpä, ne wehle weens oh-tram launu, turprettim panesß abbi ar flussu garru tahs behdas, fo Deews teem uslizzis. Ja pee tahdeem laulateem drauceem, kas ar wezzaku sinnu un pehz Deewa prahta irr kohpä sagahjuschi, tas wihrs paliks dsehrais, ja winsch labb-praht kaujahs un dumpi zett, tad ta seewa meerina sawu firdi un prahtu, saz-zidama: Tu, mans Kungs un mans Deews, man tahdu wihru essi nolizzis, tu man to krusu essi uslizzis! Un lai tas wihrs to ir dsihstu no mahjahm ahrä, un to stubbinatu us schirschanu, tad winna dohmahs pee sewim: Kä buhs man tahdu grehku darriht un prett Deewu apgrehkotees? Es pehz ta Kunga prahta esnu pee winna gabjuse un es ne gribbu bes ta Kunga prahta no winna atstahtees nohst. Tä patt arri tas wihrs pazetisees ar sawu seewu, un nems to launu deenu ar labbu prahtu prettim, un nesdams sawu krusu, kä no Deewa pahr sewim nahkschu; tee uswarrehs to launu ar labbu. Un ta lauliba teem buhs swehtiga, tahdi laulati draugi peememsees tizzibä, mihslestibä, pazeeschanä, peemihlibä pee Deewa un pee labbeem zilwekeem, un ta Kunga swehtiba tohs pawaddihs laizigi un muhschigi.

Ne laideet, jauni laudis, schihs mahzibas pahr sawu galwu pahri, dsihwojeet, darreet, kä juhs mahziju darriht, un ta lauliba jums deenas buhs swehtiga us behrnu behrneem. Un juhs, laulati draugi, fakkeet sawa firdi: Deews muhs irr saweddis kohpä! turraitees stipri tizzibä pee ta Kunga, un juhs buhseet Deewa behrni, un Deews buhs un paliks juhsu tehws muhschigi, un Deewa meers eemettisees zil daschä faktinä, kur taggad dsihwo tai fristigai draudsei par apgrehzibu un Deewam par negantibu. Amen. W. V.

Z a i s e e s u s m i r s c h a n u.

Meld. Kas Deewam debbesis leek waldih 2c.

1. Itdeenas mirsu, arr' itdeenu Tam tappam nahkfu turwaki. Kas galwobs man, ka rihta-deenu Deewoschu wehl wefeli? Laiks aistreen, nahwe abtri seids, Kant dubtu gattaws, kad man beids!
2. Gan zilweks greh;neeks Deewa vreeschä, Tomebe sagald sahrts un taps; Kä abhols, kam jau tahrys irr eeshä, Drihs nokriht, virms wehl gattaws taps. — Echo spreedumu pasihju gan: No nahwes ne buhs peeschan'.
3. Gan nahwe ne dohd allasch sinnu, Kad nahke, bet abtri mums uskriht; Drihs mums leek aiseet lihds ar winnu; Labb' tam, kas drohsch' warr palkausiht! To laim', arr' nelaim' us ta stahw, Kä faru atrohd sawa nahw'.
4. Kungs Deews! Kad scheitan isglabhts stubschu? — Pee tew stahw nahwes siund' un deen' — Zik ilgi dsihwotais wehl buhschu? To ne sinnu; — tew sinams ween. Pee katras pulksens fischenas Lai minnu sawas mirschanas.
5. Man walfarä warr zittad' stahtees, Kad rihta

wessels peezehobs; laut listohs zaur to mohbdinatees Us gallu dohmabt passards. Starp nahw' un dsihwib' daschreis irr Weens sohltis, kas no drauceem schirr. 6. Weens sitteens jau warr darriht gallu, Un dsihwibu man warr noraut; Deews, ne dohd tahdahn breefmahm waku Scho tapu behrnu abtri laut; Zaur Jesu luhdsu semmigi, Palihds' man nomlet swehtial. 7. Kad mirsoht runnabt wares ne warru, Un wissi prahti man jau subd, Lai tad wehl dsihws, apkohpu garu, Virms dwehsel' atstah sawu buhd'; Zaur krihu luhdsu semmigi, Deews! lai schä beidsu swehtig! 8. Ja sawejus ne warru swehtih, Tad, schewligas Tehtih! swehti tohs; Tu stumjas teem gan warr lechriht, Kungs! drohschini tohs firds ehlids; Lai us tew zerr' un pawajahs, Tas ween tohs teescham meerinabs. 9. Kad veddigs grubdeens saspeesch firdi, Tad atstehdsi man debbesi; Vabeidii mohkas man, Kungs! dsirdi, Un man drihs no tahm isveiti; Tad es ar meecu nomirschu; Tew par to mubschan staweichu. 13.

Brihw drikket. No Widsemmes General-gubbernimentes pusses: Dr. C. W. Napierky.

Tas Latweefchu draugs.

1845 15. Nowbr.

46ta lappa.

Tas labbakajs padohms, sapraschanu eedabbuht.

A. Kursch gan irr tas labbakajs padohms, kà warr sapraschanu un gu-
dras sinnas eedabbuht?

B. Teem, kas pateesi un no firds us to dsennahs, sawu garru ar gu-
drahm sinnahm darricht baggatu, tam katrajs laika brihtinsch us to dohd pa-
dohmu. Pilssehta, kas lauschu pilna, tà patt kà weentulu mahjas, winnam to
baggatigi mahza, baggata un branga fehninu pils, tà patt arri ta ar pukkeh
apauguse buhdina irr preefsch winna pilna ar gudrahm un labbahm mahzi-
bahm. — Woi juhs jau effat lassijuschi ta deewabihjiga Jahna „tizzigas doh-
mas pahr daschahm leetahm“? Zur jums tas tohp flaidri un pilnigi mahzihts.

A. Nè! Es daudj ne zeenu grahamtas lassih.

B. Tapeh3 juhs arri to zellu us sapraschanu ne pasihstat. Diwi padoh-
mi ween tik irr, kà pee tahs warr peektuht, prohti: lassischana un farunna-
schana ar prahitigem zilwekem.

A. Kurra no scheem gan irr ta jo derrigaka?

B. Lassischana us to irr pahrleeku derriga, jo zaur to meh3 ar teem gu-
dreem, kas wezzòs laifòs dsihwojuschi, tohpam pasihstami, un tee gudri darbi,
kas tannis senn pagahjuschòs laifòs irr darriti, mums tohp sinnami, un tà
meh3 eefsch lassischanas us reisi dabbujam preefschihmes un pamahzischanas,
kà ja-dsihwo. Pee farunnaschanas aikal irr tas labbums, kà meh3 pahr tah-
dahm leetahm tohpam pamahziti, kas rakfòs naw flaidri usrakfìtas, woi kas
sawa jaunuma deht wehl naw rakfòs eeliktas.

A. Kad nu tà patt eefsch lassischanas, kà eefsch farunnaschanas saws ih-
pats labbums irr, kurra tad gan buhtu jo wairak wehlejama: lassischana,
woi farunnaschana?

B. Nu, kad eefsch katra saws ihpats un derrigs labbums atrohdaht, tad
jau us abbeem waijaga dohtees.

A. Labbas grahamtas lassih warr buht gan wehlejama leeta, bet farun-

naschana? Us scho jau katrs dsennahs, un tomehr pee ne fahdas ne manna gudras sinnas.

B. Tas nahk no ta, ka itin mas to zilweku, kas labbi proht farunnatees. Jo kas irr lauschu farunnaschanas? Vlahpaschana un neleetiga tehrseschana; fahda gudriba warr té atlehkt? Kas gribb prahrtigi un derrigi farunnatees, tam pascham papreeksch wajjaga dauds fo labba sinnaht, un to tik zaur tschalibu, pastahwibu un usmannibu ween warr eedabbuht.

A. Juhfu walloda mann' pahrsleids, un fajauz mannas dohmas.

B. Lai ta juhs gan pahrsleids un juhfu dohmas fajauz, tomehr es zerru, ka ne esinu nepareisi runnajié. Zik dauds to zilweku, kas farunnajahs pahr neekeem un blehnahm? Woi ne reds ikdeenás zilwekus, kas no sew pascheem ween wissu labbu pluksche un daudsina, lai wissi zitti us teem skattahs un pahr teem brihnahs. Woi tahdi plukschi isrunna wahrnus, kas irr derrigi pee pamahzischanas? Zur pretti tee tik gribb zittus apmahniht un laifu noka-weht, lai zitti ne dabbutu fo derrigu isrunnaht.

A. Tee nu gan, warr buht, tiklai sikti audsmati zilweki, kas gribb, lai zitti tik us winneem skattahs un tohs uesteiz, un kas dsennahs zittus noturreht, ka sawas dohmas ne isteiz.

B. Un tomehr — man schehl to sazzih — rohdahs dauds tahdi, kas zit-tada wihsé irr ut labbi un derrigi usaudsmati, bet tatschu schis nelabs eerad-dums pee winneem papilnam redsams.

A. Ka tad nu warr derrigi un prahrtigi farunnatees?

B. Kad eeksch wissahm seetahm allaschim apleezina prahrtibu, weenadi ween us to dsennahs un to fahro, labbas mahzibas dabbutu. Wessels prahts jums ne lauf neekus un sineklus stary sawahm farunnaschanahm jaukt; gobda prahts eeksch jums to nihdehs, kas zitteem ne patihl, woi teem sahpes darra. Kad juhs ta runnaseet, tad tee, kas gribbehs mahzitees, juhs labprahrt usklaufis nu ne fo starypa ne jauks. Kas gribb mahzitees, tam arri wajjaga buht vazee-tigam un usmannigam, kad tas fo labbu gribb paturrecht. Kad juhs fahdam zilwekam pehz to zellu un weetu prassitut, fur juhs gribbetut eet, woi tad juhs winnam sabkut starypa jauktees, stahsidami pahr sawu mahjas buhschanu, un pahr sawahm behdahmun sirds-ehsteem?

A. Ta buhtu smeijama leeta.

B. Teesa gan; tomehr tahda un wehl dauds jo nederriga irr ta tehrseschana, fo tas leelafajs pulks no muhsu zirts brahleem zeena. Kad juhs stary saweem draugeem un pasihstameem eitat, tad lai juhfu walloda us to eet, ka ta derretu jums un juhfu draugeem par mahzibu un par uestaischann us sawraschann. Un kad juhs stary mahziteem un gudreem laudim eeksch farunnaschanas teefat, tad runnajeet itt weenteeftigi; wajjajeet tohs itt gobdigi; klaufajt us teem itt usmannigi, un paturrajt to, fo juhs dirdejuschi; nihsteet katru neleetigu tehrseschann un fargajtees un atraujtees no blehnu tizzibas, un juhs redsefeet, ka juhs tik dauds garrigas mantas no labbahm sinnaht un gudribahm eedabbu-

feet, ka ne ween paschi mahziseetes prahtigi un gudri dsihwoht, bet arri dascham labbam wehl warreseet labbu un derrigu padohmu doht.

M. Jums irr teescham taisniba. Valdees par juhsir labbahm mahzibahm!

B. Lai Deews palihds man un jums schai pasaulè tà dsihwoht, ka mehseew pascheem un zitteem us labbu paleekam derrigi, tad mehse ihsti gudri buhtum.

Strahdaht ja-eeraddinajahs.

Darbs nefs auglus, usturr laimi zilweku starpa un wairo baggatibu eefsch semmes. Darbs irr wiffas labklahschanas pamats. Zaur darbu starp wiffahm tautahm labbuuns wairojahs. Zil ween spehjam, us to buhs dsihtees, zilwekus pee darba pamuddinahht, bet to buhs us wiffadu wihs saprattigi darriht, lai zilweki reds, ka tahda strahdaschana naw weltiga. Wiffam buhs ihstà laifà un pehz kahrtas notift. Bet lai gan prahtiga strahdaschana katram dandf labbu sagahda, to-mehr zilwekam firde us to dauds ne nessahs, tapehz ka winsch no dabbas irr kuhtrs, un gulloht, jeb ne fo ne darroht, sew teizahs laimigu. Weens ubhags, kam kahds funks flinkumu pahrmette, tà atfeize: „Ak mans funks, ja juhs sinnatu, zil lainigs tad irr, kad ne fo ne strahda, tad juhs man flinkumu ne pahrmestu, bet man baggatigi apschinkotu.“

Kad nu zilwekam no dabbas flinkums tihf, tad ja-rauga, to no winna isdsiht un isdeldeht, jo tas to zilweka laimi pohsta, kas zaur prahtigu strahdaschannu winnam seltu. No jaunahm deenahm zilweku buhs pee darba eeraddinahht, kad gribbam, lai winsch kà peenahkabs pahrteel un gohdam usturrahhs. No ka rohdaht tee nodriffajuschees deenas-sagli un palaidneefi? No ta, ka irr bijuschi masas deenas us flinkumu paloiffi. Tadeht jau itt no masahm deenahm behrni pee derrigas strahdaschanas ja-eeraddina; winnu prahts ja-aygaismo, un ja-pamahza, ka tee ar saweem maseem darbineem fo warr pelnitees. Pelna, lai arr' buhtu masa, irr leels flubbinatajs pee darba. Pelna darra veeschus, kas pee darba djenn; un tik labb' puiffis, kà meita preezigi strahda, kad finn, ka fo nopelnihs. Bet katrai strahdaschana buhs ar sapraschannu saweenotai buht, un tà isdarritai tapt, ka ta labba un flawejama buhtu. Kas prahtibu samanto, un ar sapraschannu strahda, tas sewi aplaimo, un weegli uswarr tahs gruhstibas un breefnas, kas winnam zellà mettahs. Zilkuscha strahdaschana no jaunahm deenahm dohd labbu duhschu un spehku pee darba, un eemanto pee zilwekeem ne ween mihslestibu, bet arri gohdu. Bet to strahdaschannu pee puifscheem un meitahm buhs us labbu; weenteefigu wihsi passubbinahht, no weegla darba eesahkdams, us gruhstaku eedams, kamehr pehdigi to wihs-gruhstaku darbu laimigi pahrspehj. No zilweks dauds reis darra, tas winnam weegli nahht. Zaur ceraschannu to isdarra, fo zittadi ne buht ne warr tizzeht, ka zilweks to eespehj. Eesahkumà wihs eet gruhtri; eesahkumà irr wihs spehki wahji, bet zaur mehginaschannu tohs siiprina, un zaur

pastahmibu dabbu lusti, arween jo wairaf darbotees. — Tas sawus behrus ne mihle, kas tohs no masahm deenahm pee derrigeem darbeem ne raddina; tas behrna laimi pohsta, kas pee laifa winna garru un prahru ar sapraschanu ne gaismo, jo tee derrigi darbi stipro spehku un audsina drohschu un labbu sirdi eeksch tahda, lam strahdaschana mihl. Zilweks naw preeksch stinkoschanas wirs semmes; winnam buhs palitr ar ween jo stipram, mudram, darbigan, un prahrigam, tahdam, kas katra buhschanâ un listeni warr pastahweht un pehdigi uswarreht wissus neprahligus, netikkuma zeenitajus un wiltneekus. E. D.

Sinna pahr jaunu grahmatinu.

Schai grahmatai, kurrat 39 puss=lappas snissi, irr wirsraakts:

„Zuhrneeku swehtas dseefmas un luhgschanas, sadohmatas no Zahna Prinz un winna wezzaka dehla. — Jelgawâ. 1845.“

(44tai un 45tai lappai pawaddons no wessela bohgena, kur lassam: I. Ka Uhbriamâ sawu seewu Sahru paglabbajis Ewrona lappos; un II. Diwas dseefmas: 1) Kristiga luhgschana; un 2) Deewi wehl man sauz.)

Sinna, zil nandas 14. Nowbr.: mehn. deenâ 1845 eeksch Nihges maffaja par daschahm prezzehm.

Par	Maffaja	Subr. nauda. Rb. K.	Par	Maffaja	Subr. nauda. Rb. K.
1	pahrn rudsu, 116 mahzimees smaggu meeschu, 100 mahzimees smaggu	2 80	1	pohdu (20 mahzimees) wasku	6 50
	kweeschu, 128 mahzimees smaggu	4		tabaka	75
	ausu	1 30		sweesta	3 20
	sirnu	3		dseltes	75
	rupju rudsu: miltu	2 45		linnu, frohna	2
	bibdeletu rudsu: miltu	3 20		brakka	1 40
	bibdeletu kweeschu: miltu	4 30		kannepu	80
	meeschu: putraimu	2 90		schichtu appinu	2
	eesala	2		weschichtu jeb prezzes appinu	1 20
	linnu: sehtas	4 50		muzzu silku, eglu muzzu	7 25
	kannepu: sehtas	2		lasdu muzzu	7 50
1	wesomu: seend, 30 pohrus smaggu	4 50		smalkas: fahls	4 75
	bartzru: wehrschu: gahru: va: pohdu:	1 20		rupjas: daltas: fahls:	5 75
				wahru: brandwihna, pussdegga:	17 50
				diwdegga:	20

17. Libhs 14. Nowember: pee Nihges irr atnahfuschâ 1300 fuggi un aisbraufuschâ 1257.

Brihw drikket: No Wisseimmes General-gubernementes pusses; Dr. C. E. Napierofky.